

Намулууһун хаһыата 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттээннэ

СҮРЭХ БАҒАТЫН СУҢУӨХ УЙДАР

(Ветераннар муньахтарымтан)

Ветераннар улуустаагы сэмбэтэрин уопсай муньахтара буолан ааста. Оно аастыт 2001 сылга ыппыт үлэлэрин түмүгүн дүүллэстилэр уонна быйылгы үлэлэрин былаанын торумнаатылар. Сыллаары үлэ отчуотун сэмбэт председатели солбууааччы К.Н. Тихонов онордо.

Ветераннар улуустаагы сэмбэтэригэр Хатырык, Салбаң, Партизан, Хамаатта, I Хомустаах, Модут, Уөдэй, Түбэ, II Хомустаах, Көбөкөн, Нам селотун, улуустаагы ИДьУО иһинээри ветераннар сэмбэттэре үлэлээбит отчуоттарын түһэрдилэр. Отчуоттарын киллэрбэтхтэр ортолоругар Таастаах, Искра уонна Фрунзе нэһиликтэре, УПО, МУ НУ ЖКХ, «Быйаң» АО ода бааллар.

Кирибит отчуоттары ырытан көрдөххө аастыт сылга дьэ кэргэн экономикатын өрө көтөүрүнэн сибээстээн тыа хаһаайыстыбатын түргэнник ситэр салааларын сайыннарыыга уонна «Сахам сирэ — XXI үйэ» үтүө дьыала чөрчигинэн ыгтыллыбыт үлэлэргэ бииһи ветераннарбыт баһылыр-көһүлүүр оруолу ылбыттар, эдэр ыччаттарга наставник быһыытынан бэйэлэрин икстэрин чыэ-тээтих толорбуттар. Ол курдук Салбаң нэһилигэин ветераннара 263 тыах сүөһүгү, 110 сылгыны, 20 сибиинньэни иитиннэр госуларствога 160-ча тонна үүтү туттарыстылар, оттоонун былаанын 100% толордулар, эти туттарыыга бэйэлэрин сэмбэти кылааттарын киллэрдилэр. Ити курдук Уөдэй кырдыагастара 260 сүөһүнү, 99 сылгыны, 48 сибиинньэни ииттилэр. Көбөкөн нэһилигэин пенсионердара от үлэтигэр, сир аһын хомуйуутугар, оҕурут аһын олодуутуугар көхтөөхтүк кытталлар. Кирилэр 212 ынары, 48 сылгыны иитистилэр. Ол түмүгэр нэһилиэк үрдүнэн 65150 кг. үүт ыанна, итинтэн 30600 кг. үүт туттарылына, 346 тн. от оттоон күүрүлэннэ. Хатын Арыы ветераннарын кыайан хамсыыр өттүлэрэ оттоонунтан, сүөһү көрүүтүнэн туора турбаттар, ордор үүтүтэрин улуус ИО-га туттарыыга утумнаахтык ылсан үлэстэтилэр. Итиннэ кырдыагастар чөл олох иһин хамсааһынга көхтөөхтүк кытталлар, эдэр ыччаттарга холобур көрдөрөн кирилэр тустарыгар ир сүрэхтэн кыһаллан атын тэрилтэлэри кытта тэбис-тэннэ үлэлээһэлэр.

Н.И. Сивцев салайар Хатырыктаагы ветераннар сэмбэтэрин чилинээрэ В.М. Зароньев, И.Н. Лукинов, И.Е. Егоров уо.д.а. бэйэлэрин кэргэтэрин кытта албах оту оттоон хааччымытара атыттарга холобур буолар. Ыллар кэтэх уһаайбаларыттан оҕурут аһын үүнүһүнү бэртээхэй түмүгү ситиһаллар. Ол курдук Хатырыктан Е.П. Рехлисов улууска ыгтыллыбыт күрэххэ иккис миэстэни ылбыта, үлэ ветерана М.М. Корякина 27, В.В. Суханов 20 куул хортуппуйу хостообуттара. Итинтэн да атын үрдүк көрдөрүүлээх ветераннар ахсааннара албах. Үгүс ветераннар ортолоругар, сизиниригэр кэтэх хаһаайыстыбаны көрүүгө төһүү дьонунан буолаллар, үүтү, эти туттаран дьэ кэргэн дохуотун үксэтигэ кылааттарын киллэрсэллэр.

Саха омука «Кырдыаһы хаһаахха уга сылдьан сүбэлэт» диин бэртээхэй өс хоһооно баар. Бииһи үгүс кырдыагастарбыт саастарынан даҕаны, сэрингэ ылбыт оһоллоуларынан даҕаны күөстөөх үлэни кыайбаттар, ол онугар сүбэһит быһыытынан буолаллар.

(Бүтүттүр 6-с стр. көр)

«Сахам сирэ XXI-с үйэ» СПОРТСААЛАНЫ ТУТУУ — КЭСКИЛИ ТҮСТЭЭНИН

Уөдэй нэһилигэ (б.а. М.Д. Соловьев) «Үтүө дьыала» общественнай хамсааһын саҕаланыарыттан ыла, дьонго-сэргэҕэ туһалаах тутуулары былааннаахтык ыытар. «Үтүө дьыала» чэрчитинэн былааннамыт начальнай оскуола дьэстэ, өрө саадын пристройа болдьоҕор үлэҕэ кирибиттэрэ.

Нэһилиэк баһылыга кэспир: — Бииһи нэһилиэкпитигэр ыччат албах. Кирилэр улууска ыгтыллар спорттивнай күрэхтэһинилэргэ, атын да мероприятиеларга актыыбынайдык кытталлар. Нэһилиэккэ

түөлбэнэн үлэни Н.К. Абрамова баһылаан-көһүлээн ыытар. Ыччаттар иллэн кэмнэрин атаарыыларыгар, спордуна утумнаахтык дьарыктанан чөл олоху түстүүллэригэр түөлбөнэн күрэхтэһинилэри, конкурстары о.д.а. дьаһаллары ыытарбытыгар, кизн-куон, бэйэбит бас билэр спорттивнай саалалаахпыт буоллар, ыгытылар мероприятиеларга нэһилиэһинэ кыттыыта, ыччат спордуна дьарыктаныыта, чөл олоххо тардыһыыта өссө күүһүрүү аҕа. Аастыт сыллаахха Түбэҕэ, Нам

гимназиятыгар аروحнай спорттивнай саалалар кылгас болдьооххо хаачыстыбалаахтык, тупсафайдык тутуланнар, итинник саалалар тутуулар Хатын Арыыга, Бетунгэ сагаланааннар атын нэһиликтэргэ бэртээхэй холобур көрдөрдүлэр. Модут нэһилигэ мас спорттивнай саала тутуутугар үлэни ыппыта, тыа сирин олохтоохторо бэйэлэрин күүстэринэн итинник тутуулары ыытар кыахтаахтарыч чуолкайдык кэрэһэлээтэ.

Максим Дмитриевич итиннэ таһынан сизэр-туом бадыаһын тутуутун, 200 мас олодуутун, балыһаһы, библиотеканы, ветлечебницаны күрүөлээһиннэрин сагалыыр уонна онгор соруктаахтарын иһитиннэрдэ.

В. СЫРОМЯТЧИКОВ

Олохтоох село дьаһалтатыгар тыа хаһаайыстыбатын министрствотыттан компьютер уонна ортехника калэри күүтүбэт. «Бииһи 100 компьютерга сайаапка түһэриһипит. Онтон төһөтө кэлэр биллибэт. Онон нэһилиэһинэ этэн сайаапкалары хомуйабыт» — диин село баһылыга Корякин Д.П. кэспир. «Ону таһынан дьэ кэргэн экономика сайдытыгар ылын бадалахтартан сибиинньэ оҕутун, куурусса, хаас, индоутка, перепелка, еног, норка, бараан ийтиэхтэрин баҕарааччылартан сайаапка хомуйуутун сагаллаатыбыт. Билигин базовой крестынской хаһаайыстыбаттан кирилэтэ 36 солк. сибиинньэ оҕутун аралан

гэн экономикатын эбээһинэһин толороочу дирекция специалистара дьэ кэргэн сайдытыгар нэһилиэһинэ үөрэтин семинарын ыыта кэллэрэ күүтүлэр. Кыттышыылылар ботанической садтан Дьокуускайдаагы чинчийэр институт «Үүнээһини хайдах туһанары», сүөһүнү итиннэ департаменттан итиннэ үлэһиттэрэ «Дьэ кылыһын итиннэ туһанар» туһалаах сүбэлэри дьэ хаһаайыстарыгар биэриэхтэрэ. Онон кэлэн кыттыһыы ыларгытыгар.

Олунньу 1 күнүгэр Дьокуускай куоракка А. Кулаковская аатынан культурнай кинигэ саҕаны киллэрингэ уонна сава технологиянан үлэлээһингэ республиканскай кон-

ийэ ийэ быраабыттан быһылыһа Ийиһигэ 18, опекунствога 78 оҕо сылдьар. Ол иһингэр 54 тулаһаах оҕо. Матвеевтар дьэһилэригэр 8 оҕо баар. Улуус үрдүнэн 178 иһэлэнит оҕо баар. Уопсайа улууска 1240 оҕо детсадка сылдьар. Село иһингэр — 445, дьааһыла садка — 315, село иһингэр — 135.

x x x

2001 с. түмүгүнэн буруйу оноруу 15,2 бырыһыанынан кыччаата. Ол курдук 2000 сыллаахха — 184, 2001 с. — 156. Ол иһингэр сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор 2000 с. — 20, 2001 с. — 18. Онон 9,1% намтаата. Былырыһынны сыл түмүгүнэн 4820 киһи административнай эппиэккэ тар-

ТУОХ? ХАННА? ХАҤАН?

Сонунтан сонун ... Сонунтан сонун ... Сонунтан сонун ...

түгэтэн эрбэт. Нам селотун тэрилтэлэрин икки ардыларыгар дьахталлар спартакиадалара буола турар. Бу күнүгэр дуобакка, остуол тенниһигэр күрэхтөөх сылдьаллар. Уопсай түмүк бэс ыһыгар биллэр.

x x x

«Север» кварталга гаас тардытыгар «Намгазстрой» үлэтин ыгыта сылдьар. 2 км. турба сыбаркалаанна. Атынаагы ыаллар бөхтөрө-сыыстара үлэр мөһүлэри үөскэтэр. 13-14 чыыһылаа «Север» олохтоохторун муньан кэспити ыгтыллыахтаах. «Нэлэргэ», «Көччө» кварталларга гаас таһынына проективнай бюрону кытта иһэспити баран документацията оһоһулла сылдьар.

x x x

Нэһилиэһинэ туруорсуутунан ыттары дьаастааһын, өлөрүү сагалана. Бадалахтар МУ НУ ЖКХ-га ыттары өлөрөн туттарыахытын сөп. Сыаната 35-50 солк. диэри.

x x x

2002 с. тохсунньу ыйга Кыһыл Кириэстэн 160 тыһ. суумалаах гуманитарнай көмө кэлэн Уөдэй, Партизан, II Хомустаах, Граф Визергэр, Хатын Арыы нэһиликтэригэр түгэтилиннэ. 200 устука өрө хаатынката, бачыыкката, 200 утуулар таҕас комплега.

x x x

Дьэ кэргэн өрө-аймах республиканскай комитетин сыллаары үлэтин көрүү түмүгүнэн бастың үлэлээх үс улууну бэлэстээтэ. Ол иһингэр бииһи улуус дьэ кэргэн полигикатыгар үчүгэй түмүктэри көрдөрөн үһүс миэстэҕэ тиксэн персональной компьютерынан наҕараадаланна.

x x x

Маркетинг-менеджмент информационай ааҕар-суоттуур киһи специалиһа А. Находкина дьэ кэргэн киһини специалистара үөрэнэн 8 киһи дастабырыанна ылла.

x x x

Олунньу 18 күнүгэр дьэ кэр-

курс түмүктэннэ. Конкурса барыта 14 улуус кыттыбыгыттан бастагы миэстэлээх Нам улуунун Г. Малыев салайааччылаах «Хатынчаан» студия «JVC» телевизорунан наҕараадаланна. Ону таһынан М. Жиркова директордаах Хамаатта культура киһинэ «Бюджеты таһынан үбү киллэрингэ», Я. Орлова директордаах I Хомустаах культура уонна педагогика киһинэ саҕа нымалары туттан үлэлээһингэ, Д. Кривошапкина салайааччылаах «Дьүрүд» народнай ансамбль «Өрөну хомуска үс түһүмэхтээн үөрэттигэ» омыттары анал сертификаттарынан бэлэстэһинилэр. Онон наминар культура эйгэтигэр итиннэ кириһингэ сылдьалларын көрдөрдүлэр.

x x x

Олунньу 9 күнүгэр культура үгүөлээх үлэһитэ Е.А. Кутукова 55 сааһын уонна айар үлэтин 35 сыллаах отчуоттуур киллээтэ. А. Шестаков аатынан сыһыналан киһингэр үрдүк таһынаахтык ааста.

x x x

Олунньу 15 күнүгэр биер дойдулаахпыт Уөдэй нэһилиэгиттэн төрүттээх композитор В. Зырянов 65 сыллаах үбүлүөйэ уонна айар үлэтин 45 сылыгар аналлаах айар отчуоттуур киллээтигэр киһи суруйбут «Оһуор туос» диин балетын үгүкүү национальной театра тахсан «Сардаҕа» кинотеатрга туруорар.

x x x

Сыл аайы буоларын курдук оскуолаларга учууталлар тийибтоттор. Ол курдук билигин туругунап Түбэ, Көбөкөн оскуолаларыгар математика, Салбаң, Арбын оскуолаларыгар омук тылын учууталлара, атын оскуолаларга музыка, физкультура, физика курдук анал үөрэхтээх учууталлар тийибтоттор.

x x x

2001 с. түмүгүнэн арыгытаан, уоран КДН-на 70 оҕо учуокка турар. Кыамамат ыаллар ахсааннара элбиэр. Олор оҕолоро детсадка сылдьыбаттар. Тойбохойдоогу детдомча бииһи улуустан 4 оҕо барда. Биер

дылыһа. Агардас арыгылаан түбөһүн сыла айы ахсаана үрдүүр, 1687 борогокул толорулуна. Бытархай күлүгэниһинэн 2000 с. — 348, 2001 с. — 461. Онон 13,2% үрдээбитэ хомотор.

Е.АТЛАСОВА

x x x

Олунньу 6 күнүгэр улуус дьаһалтатыгар бары статистицига сыһыаннаах үлэһиттэргэ аналлаах улахан семинар буолан ааста. СР госкомстатыттан тэрилтэлэр уонна структурнай бэрэбизкалаһиннэр статистицикаларын отделын сүрүн специалиһа Е.С. Архипова, тыа хаһаайыстыбатын уонна тулаһыыр эйгэ статистицикатын отделын начальнигин солбууааччы Т.В. Воложкина, социальнай эйгэ уонна инфраструктура статистицикатын отделын сүрүн специалиһа А.А. Соловьев Нам улуунун тэрилтэлэрин бухгалтердарыгар, үп уонна экономика салаларын специалисттарыгар уонна салайааччыларыгар статистициканы ыгытыга кирибит уларыһылары билиһиннэрдилэр, ыгытыларыгар эһиэттэтилэр.

Ону сэрэ улуус дьаһалтатын специалисттары, госстатистика улуустаагы органын коллективтары кытта сүбэ-муньах ыгытылар уонна салгыт бииргэ үлэллэр-гэ быһаарыа ыһыһылар.

Л. НОВГОРОВО

x x x

Нам селотун тэрилтэлэрин дьахталларын спартакиадага салгыт барар. Нам начальнай оскуола-тыгар ыгытыллыбыт остуол тенниһигэр күрэхтэһиннэ 14 тэрилтэтэн кыттыһылар. Тыһааһынаах кириһи киһинтэн 1 миэстэни начальнай оскуола учуутала, республика, улуус чемпионката Е.В. Староватова ылла. Иккис миэстэни улуус дьаһалтатын хамаандатын чилиһэ Т.И. Чекурова, үсүһү 1 №-дээх детсад сэмбэдиссэйэ Е.С. Матвеева ыллылар.

В. РЫКУНОВА

«Тыл — омок баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биирдии норюот бэйэттин ураты майгыннаах культураны, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.»

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

МАХТАЛ

Былырбын (2001 с.) Араассыйа үрдүнэн Дьобуруопага тыл сыла биллэримдибитигэр сөп түбөһүнэрэп Саха сиригэр эмиз «Тыл сыла» биллэримдибитэ. Онно «Миинниин биеэ хааһах» эбэтэр «Ат сүүрдэришэ — ыт сүүрэр» диэбиһикэ дьылы ол улахан суолталаах хамсаһынга мин эмиз кыттан «Саха тыла тоҕо сыһыарарый?» диин ыстатыйа суруйан олохтоох хаһыаппынан бар дьоммор тыл туһунан тугу саныырбын тиэрдибитим. Ону улунуһум элбэх дыоно сөнгөрдилэр, өссө хаһыатынан биһирэбил тылларын эпит уонна санааларын этэн ырытыспыт дьоннор бааллар. Мин киһилэргэ, барыларга иэ сүрэхпиттен махтанабын! Олор истэригэр миини күүрэкэпит уонна тылбыт сыһырытын миитинээр ордук ымпактаан билэр дьоннор бааллар.

Холобур, бу саха тыла сыһырытын туһунан ыстатыйабын суруйан баран көннөтөрө (эрдэксийэлетэ) таарыйа тоох сыһалаахтын да билээри бэркэ ытыктыыр киһибэр, Хатыр Арыйа оскуолатыгар саха тылын бэрээдэччинэн үлэлиир көрсүү-сэмэй Екатерина Матвеевна Слещцовага (Петровага) биэрбитим. Киһим көрөн баран: «Дьэ, олус сөптөөбү, кырдыктаары суруйбуккун, үрэхтээхтэри көмөлөһүүнэрэн диссертация комүскүүхүн сөп эбит», — диятэ. «Кэбиэ, үрээрэ суох киһи хаһан да учуонай буолбат», — диятэри дии. Онно: «Оччогуна саха тылыгар анал үрэхтээх, учуонайдарга биир, олус элбэти туһанаахтары сөп эбит», — диин сүбэлээбидэ.

Онон бэйэм хаһыаптар, «Энсиэлигэ» чугуруннаабакка үөрүүнэн биэрбитим. Мантыкабар «Энсиэли» хаһыат эрдэксийэ, суруналыыстар түмсүүлэрин улунуу-стаабы салаата «2001 сыл түмүгүнэн аарааччылар интэриэстэрин көтөбүүтэ («Саха тыла тоҕо сыһыарарый?» циклиһин) кыайылаарыан ааттаата» диин суруктаах докумону туттардылар, бэлэх биэрдилэр. Улунуһум хаһыатын үлэтииргигэр кырдык аарааччылар сөңгөрүлэрин тарыты ыстатыйабын таба өйдөөн бэлиэтээбитэри иһин эмиз барда махтал буолуохтун! Бу киһилэр дуоно-сэргэ орто-тугар сылдьан, киһилэр санааларын, тугуна тыһылларын, бэркэ биллэлэрин бигэ туоһута. Бэрсидиэн Гараанын быһыллыынан ыһа уонна ону таһынан, сыл түмүгүнэн «Ыл экономикаһын сырдатыы иһин» күрөскэ бастаан өрөспүүбүлүкэ «Бастыг удуе хаһыата» номинааесыйага I миэстэни ыһа.

Олох бодоруспатах, ыраахтан көрөн эрэ билэр киһи, Хатыры олохтооҕо Тинтэп Дьур (Юрий Титов) омос көрдөххө нууччалыы хааннаах буолан баран, саха тылын ымпыгын-чымпыгын бэркэ диригинчик билэр сахалыы куттаах-сүрдээх киһи эбит. Дэлгэр да бу киһи саха сүүрүүйэр, доҕор оҕостор Дьөһөгөй орто - сылгыны бэркэ талтыа дуо.. Киһи сүүрүк сыһыллары эричиибитин биллэри. «Энсиэлигэ» сылгы эрин-эгэлгэ дьуһунун быһааран суруйбутун, аты үлэбэ туһаны уонна айааһын дэгэлэрин туһунан хаһыатынан сүбэ биэрбитин аахпытим. Сахалыы кэрэ, имигэс тылын ахтыы суруйан ыһыптыһа араадыыанан аахпыттарын истэн сүрдээрин биһирээн турабын. Бу, Тинтэп Дьур миһ тыл сыһырытын туһунан сурукпар «сүүэ төгүл сөпсөһөн» турган эмиз тыл сыһырытын туһунан олус суолталаах этиилэри онор-

САХА САҒАТА САТАРЫЙАР

бут. Өссө төгүл бары сөңгөрүттэргэ сэргэх болдомторун иһин сүүрүүйэн тураммын эмиз тылбыт сымсаан эрэрин туһунан, былырбын садалаабыт киһи быһытынан былырбынгыбар түмүк курдук суруйарга күһалиним..

САТАРЫТЫ-САТАРЫЙА
«Сатарыйы» уонна «сатарыты» диин тыллар олох тус-туһунан, утарыта өйдөөллээхтэр. «Сатараһын» диин тыл сүүдүгэ, кээңгэ, эңсиклээххэ энтин туттуллар. Холобур, чуумпуга эбэтэр дыбардаахха «Хаһытаан, айаатаан сатарытта», «Саха тыла, саха саргыта сатараатын!», «Санарыгытара сата буолбут», «Саргылар сатарааты». Оттон «сатарыйы» диин тылы чөл, бүтүн алдьанытыгар,

мөлтүүр. Онон киһи, кыыл ити сылдыар, олорор кэрэ айылдата алдыаһына кута-сүрө тостон тэһиккээт, ыһыллан барар, ээл-дээл буолар. Сахабыт тылын атарахытан сүрдээрин алдыарытыбыт. Саха тыла сатарыахтааҕар — самыгыта сатарыйда.
Былырбын тыл сыһырытын туһунан санаабын барытын суруйан турабын. Ону дьон барыта болдойон аахпыттара буолуо диин этэр кыарым суох. Онооһор сорохтор: «Холобурун наһа элбэрэ бэрт, онтон салтан, сүрэхтээһэн аахпатаар», — диин кыһахана этээчилэр эмиз бааллар. Дьунинэн хаанык саха тыллара нуучча тылын солбуллан этиллэ сылдыалларын араадыыанан «Биһирэм тыл» диин биэриини ыһтар, саха тылын үрөхтээбэ

чы, сырдатааччы, омугун олоҕо сайдытыгар сүңкэн өгөлөөх Улуу Киһибит Өксөкүлээх сылынан биллээрдэ. Аны эмиз, быһыл саха суругу алпаабытын оҕорбут Ноҕуруода Сэмэн төрөөбүтэ 110 сыла бэлиэтэнэр. Онон ситиминэн, сэдиптээн ийэ тыл түмсүү этэринэн «Ийэ тылбыт туруга, кэскилэ» диин онкулу тула кэспэтигэ, санаа атастаһытыгар ыһтар. Онон тылбыт туһунан кэспэтибит биир эрэ сылынан уостан хаалбат онкулун ийэ тыл түмсүү кытаанахтык өйдөөн ыһсарга турунна быһылаах. Олус сөптөөх «төһүүнү» тутуугулар. Кырдык ийэ тылбыт наһа атарахсыйда. Саха тылын сатарыйыта, алдыарыыта кэлиһ олус түргэнник барар буолла. Арай араадыыага иһиттэххэ, хаһыакка аахтааха сахалар төһө да

САХА ДЬОРО КҮНЭ

Экөөп революциятын иһинэ саха сэниэ ылалара оҕолору анал орто, үрдүк үрөхтээһиэр сүрдээххэ кэскиллээхтик дыһаммыттар. Олор истэригэр С.А. Новгородовы, Д.И. Дьячковскай-Сэһэн Волону ааттыыллар. Бу дьон иккисин ыраахтааҕы быһааһын саһана төрөөбүттэрэ. Оттон үлэһэрэ, олохторо социалистическай тутула олох таһылаахтык салдыммыта: киһилэр тылын сөһөһиэрэ, атын уус-уран айымныларын үөрэтэн, чинчийэн саха омок төрдүн, хантан кэлбитин, культураны билэргэ, ону нуруокка тириэрдэргэ сорук туруоруан олох олобуруттар.

Сэһэн Боло 1905 с. төрөөбүтэ. Нууччалыы кыра үрөхтээх буолан киһигэ, сурунаал, хаһыат аһара, наадатын куруук бэлиэтэнэн иһэрэ. Кэли, 20 сааһыгар (1925 с.) С.А. Новгородов айбыт сахалыы суругун туһунаан истибит, хомуйбут сэһэнэри, үһүэйэнэри, сизри-туруму, саха олохун илгэтин элбэти суруйбута. Вааи биллэһиэрин 1932-36 сс. Саха Автономиятын үөрэтэр обшествога инструкторунаан ылбыттар. Дьэ манна киһи ыра санаа оҕостубут баатын олоххо киллэрэн барбыта.
С. Боло 10500-тэн таһа страницаах сэһөннэрдээх, кэспэһиэрдээх. Ол 70 дыһала тыһилэн сытар. Алгарадас Мэңэ-Хагалаас улууһугутан 48 сэһөннэһиэрэ көрсөн кэспэһитэ. Киһи бу дьүүкүөрдээх үлэтинэн муһурдамакка, научнай археологическай хаһыыларга кыттан саха киһитин унуоһун-иниэрин, таһаһыһыһын, туттар тэрилин, саатын-саадаһын, алтан, көмүс

наарара. С.А. Новгородов саха омок чахчы сүүһүнэн сылдыраһа үһүнүк, атын омуһтары - монголлары, киргизтэри, казахтары, татаарлары, курыканы, орхоннору, Илин Сибирь омуһтарын кытта буйдуһар айаһанан Өлүөнэ өрүс үс хочотугар олохсуйбутун букатынаахтык научнай чинчийилэринэн чингик биэргэпиттэ сахалар ортолоругар улуну учуонайынан биллэр. Сүүһүнэн сылдыраһа араас улахан омуһтары кытта үтүрүйсэн-хабырыһан баран бэһээт тылбытын, национальнай туспабытын, үгэстэрибитин сүтэрибэтэх омуһтар буоларытын лингвист учуонай С.А. Новгородов арийыта.

Быһыл балаһан ыһын 4 күнүгэр Сэмэн Өндөрөйбүс алфавит айан биһиги суруктаах омок аһсааныгар кыллэрбитэ 75 сылын туолар. Олунньу ый 13 күнүгэр киһи төрөөбүтэ 110 сылын туолар. Киһи көмөгүнэн бүтүн мааса сабай үрөхтээһингэ Россия үрдүнэн маһнайгы миэстэ турабыт. Аспирант, үрөхтээх учууталлар, врачтар кэһкэлэрэ үкээтилэр, анал орто, үрдүк үрөхтээх финансистар, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ, үрдүк үрөхтээх художниктар, журналистар, экономистар уонна алмааска салайар үлэһэр 80 саха ыччаттара бааллар. Россия дыно Саха сириг «Театральная Якутия» диин ааттыыллар. Оттон Япония сахалары тыга, аһсаанга, ыһаага олус дьобурдаах омок диин билиһ. Дьэ ити кээһи биһиги иһки бөдөг чинчийээччилэрбитигэр тоҕо сүүгүүйбэт буолуохтунуй?

Валентина ШАПОШНИКОВА

Урут ураһанан олоро, көһө сылдыбыт уонна олох сайдыыта наһаах буолан буолуо дьэ барааныгар туттуллар тыллар олох аһыах эбиттэр. Билигин, билигин сайдыыбыт кэмигэр төһө тыл дьэ барааныгар кирибис биллэри аһан көрдүм. Онтукайын иһки сүүсчэкэ аакка диири аһан баран бүтэрбэккэ тохтоотум. Барыга нууччаттан кирибит тыллар эбиттэр. Син сахалыы да этиллиэх аһыах тыллар нууччалыы этиллэр буолтар. Холобур, дьэ үрдэ - потолок, түһүк төһө - подоконник, дьэ эркине - истинэ, хамыла - поварешка, хамыа - куопсук энтин буолбуттар. Былырбын сахалыы тыллар нууччалыы этиллэр буолбуттарын

аһан түөрт сүүсчэ тийиэн баран тохтооботум. Быһыл өссө элбээбит. Нууччалыы «скай», «ай» сыһыарылаах нуучча тыллар сахатыллыла баһка этилээрэ уонна киһилэр саха тылын ити сыһыарыла көһөрөн нууччалыылар «былаһа» бэйэтин иһитигэр ыһа. Былырбын итинник тыллары алта сүүстэн таһсан аһан баран «мунууга бэрдэһэн» тохтооботум. Быһыл тыһылааһа тийдэрэ буолуо. Сахалыы саһа ити сыһыарыларга убанан уонна нуучча алпаабытын «дыһаһынан» чөмүччү нууччалыы дорһоһоннон (аһсаһанан) иһиллэрин аһан саха тылын өйдөөбүлүн (туоһа туттулларын), анабылын, иэ суолтатын уларытан ээр. Холобуру, бу аһыах хонуктааһыта оскуола харабылын солбуһа сырыттаһына, миэхэ харабылын туттарар эдэр киһим күлүү тылларын биэрээригэр: «Биһиги анараа киһилин миэстэбитин атастаспытыт», — диятэ. Онон миһ: «Оччоһ миһ аһа харабылааһыны эһипиттэн буолбакка аннараа киһиттэн тутар буоллар», — диирим. Онон киһим соһуйда: «Хайда өйдөөбөккүн! Биһиги миэстэбитин таһ атастасхытыт дии. Киһи быраһыһыкка сылдыбыта», — диятэ. Хат-хат бэтэкэйдэһэн өйдөөбүтүм, анараа киһи быраһыһыкка сылдыр буолан түһи киһини быстах солбуйбут эбит. «Солбуйбутум» диин тылы «атастаспытыт» диин тылын солбуйар эбит. Мин кээһи кээһ өссө бэйэ-бүтүнү туһаһан итинник этиилэр, кэспэһиниэри элбэхтик истэр буоллум уонна сороһор кыһан өйдөөбөккө киһи этитин кыһан өйдөөбөт аатырдым. Дьиктиригэр иһин ити тыллары атын суолтаһан кэспэһилэрин бэркэ өйдөһөллөр. Аһы туран киһилэр буккуллубут тыда үөрэмэит буолаһар биһиги, саастаахтар ситэ кыһан өйдөөбөт, биһиги кээһ нууччалыыгын сирэйиэн тылбаастаммыт сокуоннары, уураһтары, дыһаллары өйдүүлэр быһылаах. Ол тыһан баран син-биир нууччалыыны ордоһолор. Ол аһа биһиги сахалыы тыла салайааччыларбыт уонна үрөхтээхтэрит «өһөлөрүн» өһөн, иэ күһүнү сүтэри ээрэ эбит. Ити нуучча (аһын омок тыла эмиз) баһыһан саха тылын байа күн-туһун аһыһан иһарин көрдөрөр. Дьунинэн саха тыла барахсан олус байа бөһө тыл этэ буолула. Киһи сөһөрө баар: биһиги энинураты кээһигэ турур үрөхтээхтэрит, сороһ сахалы дээр көһөрү да дыо: «Саха орото бэйэтин төрөөбүт төрүт тылын хайдаһ ийэтин эндэһккэ билэрин курдук биһиктээх» диин суруйууларыгар, кэспэһиллээригэр тылларын үс тымыт биһирин (онно туттуллар саха төрүт тыллара баалларын үрдүнэн) нуучча тылын кыһтан туттан орто баһаараллар, таһаһаллар уонна баран саха орто хайдаһ ыраастык сахалы саһарый? Үрөхпит киһигэтигэр, үрөһтээччи быһаарытыгар, дыһибитигэр-уһтутугар онук буккуллубут тылын саһара, кэспэһ сырыттаһытыт дии. Оро төрөөбүт төрүт тылын олох кыра эрдэһиттэн буккуллубут тылын үрөһтэ уонна иэ сылдыбыт буолаһына, төһө да элбэх омок тылын эһккэ суох кэспэһ улахан үрөһтээх киһи буолбутун да иһин саха тылыгар кириэн сыһырда сылдыр нуучча уонна аһын омок тылларын төрүт саха тылларын курдук санаһа уонна туттуоһа.

Тылбыт (саха тыла) «сыһтаннаах өһө ыһаһа сүүтүлүн» алдыарыйытын тутуу быдыһан «эмтээбэтэһитин» өһөр кутталлаах. «Эмэ»: маһнайыһынан, бэрт суһалык Ноҕуруода алпаабытыгар көһүү, иһкиһинэн, нууччалыы «скай», «ай» сыһыарылартаһ төһөрүйэн кириги тыллары саһатыты, ити сыһыарылар самнараннар күлүүкэ үтүрүллүбүт, умуһарыллыбыт саха төрүт тылларын төһүнэри.

Биһиктэ өрдөөнгөттэн ыһа саха тылын үтүрүүйбүт нуучча тыллара олус элбээтэр. Олор сахалыыгар төһүнээр ырааһан соһуэ буолуо да кыһалыһнааһа кыһайтар суол. Үрөһтээхтэр эһиллэрин орну олох төһөрүүтүн иһки олох майгыһаһспат тылларынан кэспэһ үрөһтээһэ үһүгэр-туордүгэр ол тылларынан олох бэйэ-бөһөлэрин буһууһаакка кэспэһэр буолаллар үһү. Онооһөр

ыһылымытыгар, ол ыһылымы, алдыаты кэһээһинигэр, тэһиэн барытыгар туттабыт. Холобуру, «саргылар сатарыйбыт, олохтор оғдолуйбут», «Өйдөрө санаалара сатарыйбыт», «Дыһэлэрэ-уоттара, тутуулара саргы-сатарый», «Үлэлэрэ сатарыйбыт», «Күөһ айылдыбыт алдыһан өйбүт-санаабыт сай барда, үлэбит-хамнаспыт сатарыйда, манна купут-сүрбүт тохтообот, онооһор сөһөлөрбит тэһиникир буолдулар». Тыл сыһырытыта сатараатарына тыл алүүтэ сатарыйар, ол түмүгэр тыл кутун-сүрүн сүтээр, киһиктэ дьайытыта

Дасы араадыһынан барытыттан көрдөһүүтүн толорон өссө кыһан суруйбүт дьүүһүнүм ээ. Дьунинэн элбэх бөһө буоллаһа эбэтэр. Ол холобуру диин буолбатах. Холобуру диин бэрт аһыах тылы эбэтэр этиһи эппити чингэтигэ анаан этиги, суруйуу буоллаһа дии. Онон ааһайбатах дьонго анаан бу сурукпар аһыах холобуру, сороһун былырыһыгыттан хаһылаан да буоллар суруйарга күһэллэрим буолуо.
Быһылгы - 2002 сылы Саха Өрөспүүбүлүкэтин Быраһытаһытыта саһа лэһэртуураһын төрүтэбит, кыһаасык суруйааччы

СҮРЭХ БАБАТЫН СҮҮҮӨХ УЙДАР

(Ветераннар муньахтарымтан)

(Вүтүтүз. Иини 1 стр. көр)

Ити баа буолбатах. Үгүс нэһиликтэргэ ытыллар культурнай-маассабы мэрроприетеларга кырдыаҕастар өрүү иһини күөнгө сылдьаллар, көүлүөччүлэринэн буолаллар. Ол иһин олохтоох дьаһалталаар бэйэлэрин ветераннарын сэбиэттэрин уга илиилэринэн ааттыыллар.

Нэһиликтэрдээҕи ветераннар сэбиэттэригэр Хатырыкка Н.И. Сивцев салайааччылаах төрүөтүгүс өрүттээх үлэни ыттар. Кини ветераннар үлэлэрин-хамнастарын тэрийэрин таһынан, журналист быһыытынан бэйэтин ветераннарын үлэлэрин, олохторун тустарынан улуустааҕы хабарыкка үгүс ыстатыйалары суруйан баччааттар. Хатыр Арыытааҕы ветераннары өр сылларга Евдокия Петровна Рожина салайар. Кини төрүөтүгүс эччи быһыытынан улууска уруккуттан кизгиник биллэр киһи, ол да иһин бэйэтин төрүөтүн табыстаахтык салайар, нэһиликтэ ытыллар уус-уран самодеятельность үлэтигэр баһылыыр-көһүлүүр оруулулар. Улуус биэр ыраах нэһиликтэригэр Салбаңна ветераннары өр сылларга Ф.Д. Ушницкая баһылыыр-

көһүлүүр. Кини уруккуттан салайа үөрэммитинэн дьонун сэргэтин туһугар өрүү ыалдьар уонна күн бүгүнүгэр дээр кырдыаҕастары салайан нэһиликтэ дьаһалтатыгар улахан көмөнү өнөрсөр. Ити курдук Партизанга М.П. Турантаева, I Хомуустаахха Р.Р. Леонтьев, Модукка Д.И. Ядрихинская, Түбүгэ Л.Ф. Дьяконова, Нам селотугар В.А. Колесов, Н.И. Ноев, И.Н. Замятин о.д.а. ветераннары салайан, төрүөтүгүс үлэлэтин туохтарын да харыстаммакка үлэлииллэр. Саҥа үлэлээн эрэр председателлэр Хамаҕаттага Н.Д. Данилов, Үөдэйгэ Е.И. Хабарова, Арбынга П.С. Барамыгина, II Хомуустаахха Л.Н. Слепцова, Көбөкөнгө Ф.К. Лутинова үлэлэрин үтүгүйдик сарылааччылар.

Бэйэтигэр дьыл улууска да, республикада да элбэх үтүө, кэрэ-бэлиэ дааталары бэлэтигэр үгүс үбүлүүбүдөөх сылынан буолар. Итинэн сибээстэн композитор З.П. Винокуров төрөөбүтэ 80, биллиилээх государственной деятель М.К. Аммосов төрөөбүтэ 105, кини олохун доҕоро Р.И. Цугель-Аммосова төрөөбүтэ 100 сылларын туолар о.д.а. бэлиэ күннэрдэ ытыллар бэлиэтэннэр күүтүлэр. Итинэн сибээстэн ветераннар улуустааҕы сэ-

биэттэргэ бэйэтин үлэтигэр балары учуоттаан үлэлиирэ эрийиллэр.

Ветераннар сэбиэттэрин уопсай мунньаҕар итинэн ураты үүммүт дьылга үлэ былаанын бигэрэтиини дьүүлэстилэр. Маны сэбиэт председателэ М.В. Петрова туруорда. Матрена Васильевна билиһиннэрбитинэн бэйэтигэр ветераннар иһиликтэригэр үгүс соруктар туруоруллубуттар. Ол курдук республикатааҕы «Память» кинигэ 9-с тома бэлэмнэринэн, онно эбиэлэри, көнөрүүлэри киллэрэр матырыйааллары бэлэмнэһин, биллиилээх композитор З.П. Винокуров төрөөбүтэ 80 сыла туолуутунан сибээстэн «Эдэр саас сылларын ырыанан туойоодун!» девизтээх улуустааҕы ырыа конкурсуна кулун тутарга төрүөтүн ытыты, бэс ыйын 12 к. улуус кырдыаҕастарын саҥа үйэҕэ ыһаахтара о.д.а. ытытыллыахтаахтар. Вспуруостар суньүлэринэн көпсөтигэр тыл өттүлөр балыыһа коллективин ветераннарын сэбиэтин салайааччы М.М. Винокурова, пенсионнай судууспаччы К.К. Ядрихинская, улуус мунньаҕын председателэ Н.Н. Башнев, ветераннар сэбиэттэрин чилиэнэ Т.И. Замятин, Хатыр Арыы ветераннарын сэбиэтин председателэ Е.П. Рожина, Партизан нэһиликтин дьаһалтатын баһылыгы солбуйааччы В.Г. Алексеев, улуустааҕы байыаннай комиссар А.А. Ершов, Хатырыктан Н.И. Сивцев, «Иэйи» кулуп сэбиэтин чилиэнэ Е.Н. Дьяконова, улуус баһылыга А.Н.

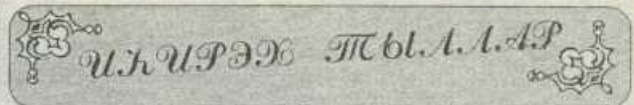
Дьяконов.

Тыл өспит дьоннор улуус социальнай-экономической олоҕор ветераннар биэр баһылыыр-көһүлүүр оруулу ылаалларын чорботон бэлиэ-тээтилэр, ааспыт сыла үлэ көдүүстээхтик барбытын ыйдылар, үүммүт сыла онкулдаммыт былааны биһирээтилэр, эбиэлэри киллэрдилэр, кэлэр өттүгэр ветераннарга болгомто күүскэ уурулларын туруоруулар, ветераннар үлэлэрин былааннарыгар киллэриллибит мэрроприетелары ытарга үбүтүн-аһынан көмөлөһөргө улуус дьаһалтатын төрөстүлэр, тиһэххэ Намнааҕы педагогической колледжка биллиилээх государственной уонна партийной деятель И.Е. Винокуров аатын ингэрэр туһунан улуус баһылыгар аадырыстаммыт аһаҕас суругу А.Н. Дьяконовка туттардылар.

Улуус баһылыга А.Н. Дьяконов бэйэтин этитигэр төһө кыалларынан улуус ветераннарын сэбиэтигэр көмөнү өнөрүгөр бэлэмни биллэрдэ уонна өрүү чэбдиктик сылдан дьаһалта үлэтигэр-хамнаһыгар өйөбүл буолалларыгар көрдөстө.

Түмүккэ улуус баһылыга А.Н. Дьяконов үлэ уонна тыл ветерана, Хатыр Арыы ветераннарын сэбиэтин председателэ Е.П. Рожина 65 сааһын туолбутунан истинник эрдэлээтэ уонна улуус дьаһалтатын бочуотунай грамотатын туттарда.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Күндүтүк саныыр кэргэммин, күн күбэй ийэбитин, эйэрэс эбээбитин, хос эбээбитин **МАРИЯ НИКИТИЧНА ФЕДОРОВАНЫ** 75 сааскын бэлиэтигэр дьоро күнүгүнэн үөрэй-ийээн туран иттиктик-истинник ие сүрэхпитигэр эрдэлиибит. Бар дьонго, оҕолорго, сиэннэргэр күүс-көмө буоларын иһин, эйэрэс сүбөһит, араарабат кыһамныын, аламаҕай истиг-уһан ыраас дууһагар сүгүрүйээн туран Эйиэхэ улахан барҕа махтал!

Баҕарабыт ырыы дьэни билбэккэр, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, бары үтүөнү-кэрэни, сага үйэҕэ сага санааны, уураабат дьолу-соргуну! Эдэрди эйэрэс дууһанынан, үтүө майгытынан, дьонго истиг сыйһангынан, оҕолорго, сиэннэргэр куруук үтүө холобор буола тур!

Сахалы сайаҕас Алгыс тылбыт эн үйэри уһаттын!
Эрдэни кытта: кэргэниг, оҕолорун, кийииттэриг, күтүөттэриг, сиэннэриг, хос сиэннэриг

Күндү дьүөгэбитин **КЛАВДИЯ НИКОЛАЕВНА НИКОЛАЕВНА** 60 сааһын туолбутунан истинник эрдэлиибит! Эйиэхэ уонна дьэ кэргэнигэр үтүө доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Эрдэни кытта оскуола баиргэ чөрэммит доҕоттобуҥ

Күндү аҕабытын, эһэбитин **ИВАН ИВАНОВИЧ НИКОЛАЕВ** 65 сааскын туолбут үбүлүүгүнэн уонна ийэбитин, эбэбитин **КЛАВДИЯ НИКОЛАЕВНА** 60 сааскынан иттикти-истинник эрдэлиибит!

Баҕарабыт сир үрдүгэр баар бары кэрэни, кытаанах доруобуйаны, дьоллоох олоҕу. Биһиэхэ куруутун күүс-көмө, сүбөһит-амаһыт буола тураргытыгар.

Эрдэни кытта: оҕолоргут, кийишкит, күтүөттэригит, сиэннэригит

МАХТАНАБЫТ

Биһиги ийэбит, эбэбит Хамаҕатта олохтооҕор, 85 саастаах Новгородова Варвара Ефремовна 2001 с. ахсынньы 30 күнүгэр улахан тыл ыалдьан улуустааҕы балыыһага терапевтической отделенияга киирэн 2002 сыл тохсуньу 25 күнүгэр дьылы эмтэнэн табыста.

Эмтэнэн үтүөрүгүгэр кыһамнылаахтык эмтээбит враһыгар Добрецова Александра Ивановнага, отделение бары эмчтэригэр, медсестраларга, санитардарга, хаан биэрбит С.А. Софронькова, Е.Н. Колесова, күтүөттүгүгэр Г.Р. Флегонтова амарах сыйһаннарын иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит, күн сиритэр баар бары дьолу-соргуну, үтүө доруобуйаны, үлэтигэр үрдүк ситиһиһилэри баҕарабыт.

Махталы кытта Варвара Ефремовна оҕолоро, кийииттэре, күтүөттэре, сиэннэре

Х Х Х

Выражаем глубокую признательность администрации села в лице главы Чиркова С.И., руководителю ГУП «Модут» Осипову В.В., совету ветеранов и его руководителем Дьяконовой С.Я., Ядрихинской Д.И., своим землякам - жителям с. Модут Тихонову И.Н., Шергицу В.В., Колесову В.К., Эверстову И.И., Колесову Д.И., Дьяконову М.М., Крылову Владимиру и многим-многим другим за помощь и участие в организации похорон нашего горячо любимого отца, ветерана ВОВ и труда Винокурова Петра Прокопьевича, скончавшегося 1 февраля 2002 г.

Мы благодарны медперсоналу Модутской участковой больницы, которые оказывали медицинскую помощь в тяжелые дни болезни нашего отца.

Пусть их доброта и щедрость согреет души и сердца людей еще долгие годы. Низкий вам поклон, дорогие земляки!

Семья Винокуровых, Оксирго

УПРАВЛЕНИЕ ПЕНСИОННОГО ФОНДА В НАМСКОМ УЛУСЕ ИЗВЕЩАЕТ

В соответствии с приказом Министерства финансов РФ от 9 января 2002 года № 4 «О перечне доходов от уплаты налогов (сборов) и платежей, подлежащих учету и распределению между уровнями бюджетной системы РФ на счетах органов Федерального Казначейства в 2002 году» введены следующие коды бюджетной классификации, на перечисление платежей в Пенсионный фонд:

- 1010510 - Единый социальный налог, зачисляемый в федеральный бюджет;
  - 1010511 - Задолженность, штрафы, пени по Единому социальному налогу на 01.01.2002 г., зачисляемые в федеральный бюджет;
  - 1010610 - Страховые взносы на обязательное пенсионное страхование, направленные на обязательное пенсионное страхование, направленные на выплату страховой части трудовой пенсии, зачисляемые в Пенсионный фонд;
  - 1010620 - Страховые взносы на обязательное пенсионное страхование, направленные на выплату накопительной части трудовой пенсии, зачисляемые в Пенсионный фонд;
  - 1400310 - Недоимка, пени и штрафы по страховым взносам в ПФР на 01.01.2001 г., а также недоимка, пени и штрафы, образующиеся в дальнейшем процессе уплаты.
- Правила по заполнению расчетных документов на перечисление платежей в Пенсионный фонд доводят до налогоплательщиков налоговые органы.

Күндүтүк саныыр дьоммутугар Степановтарга, Захаровтарга, Федоровтарга тапталлаах ийэлэри, эбэлэри	Биһигэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Евдокия Степановна уһун ыраахан ырыыттан элбүтүнэн дьирин кулурбаммытын тиэрдэбит. Замятиннар, Винокуровтар	Биһигэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Евдокия Степановна уһун ыраахан ырыыттан элбүтүнэн дьирин кулурбаммытын тиэрдэбит. Биһигэ үөрэммит дьүөгэбитигэр уонна Кривошалькина У.К.
---	---	---

КЭРИЭСТЭБИЛ

Былырын олунньу 11 күнүгэр биһиги кыра балтыбыт, элбэх оҕо эдьийэ, 4 оҕо ийэтэ, 1 сиэн оҕо эбэтэ Корнилова Наталия Ивановна олох хомолтолоохтук, баар суоҕа 42 эрэ сааһыгар өлөн күн айымы сириттэн арахсан барбыта биэр сыла буолла.

Наташа кулун тутар 9 күнүгэр 1958 с. Нам селотугар төрөөбүтэ. Биэр сарсыарда эрдэ байары турбуһун ийэбит суох этэ. Ону аҕабытыт-

тан ыйыппытыгар «оролон барда» дьибитэ. Сарсыарда 9 чаас саана аҕабыт «барангыт ийэтигин билэн көлүг» дьэи ытыта. Мин балтыбынан Розальин «оролонор дьэи» ыстаныбыт. Сага ааны аһан киирэн истэхитигэр санитарка дьахтар: «Ийэҕит кыыстанна», — дьистэ. Биһиги эргиллэ түстүбүт да төттөрү ыстаныбыт. Киирэн көпсөппитин кытта аҕабыт үс киилэлээх бөтүөнгө итин соҕус хойуу үүттээх чэй кутан бизрдэ. Биһиги ону тупсугунан төттөрү барбыһыт. Ол туһунан кэлин ийэбит: «Наһаа да утатан, куоһаан сытан испит чэйим санаабар бу миньигэһин, оо, онно көхсүм кэргэн, хараарым сырдаабыкка дьылы буолбута», — дьэи кэпсирэ.

Дьэи кэргэнигэр кырабыт буолан ийэлээх, аҕабыт баардарынан-суохтарынан мааһылаан улватыһарыттарга. Балтыбыт ону-маны былды аһан мундуйдаатарына биһиги улахаттар мөбүллэр буоларбыт. Онук, күн кыһалдыта суох итиллэн, оскуолаҕа үөрэнэн, оскуола кэнниттэн киири остолобуойга үөрэнэч-

чи кондитерынан үлэҕэ киирбитэ. Бурдук ас астанар араас мандырыгар үөрэнэн IV-с разрядтаах кондитер дьитэр дьылы биһиргэ үлэлиир дьүөгэлэригэр хаалсыбакка үлэни сырыттарына, сокращениега түбөһөн атын үлэҕэ барарга күһэлиибитэ.

Онтон 1985 сылтан олуөр дьылы 6 №-дээх дьэсдака ииттээччи көмөлөһөөччүгүнэн үлэлээбитэ. Балтыбыт сөбүлүүр идэтинэн туой буорунан араас сувенирдары өнөрүтэ. Ол оҕоһуктара үлэлээбит дьэсдэҕар билгитин да бааллар. Ас астырын, истэ-тэнэри сөбүлүүр этэ. Сии эмиз атын ийэлэр курдук иһини былааннардаах, ороло-рун иһиникилэригэр баҕа саналардаах этэ.

Киһи олоҕу хаһан да талбыт курдук табыллыбат. Баастагы кэргэн ууга былдыаммыта, көмүс да уңуоҕа көтөрдүллэн көмүллээхтээбэтэ. Иккис кэргэни дьон кыылы кырабаан өлөрбүттэре. Кыра оулун Ульяновскайга аҕатын дьон «уолбут онукур көрө сылдыахпыт» дьэи илдэ баран үргүлдьү хаалларан кэбиһиттэре. Кэлэр-барар, сууттаһар кыах суо-

дугуттан ол оҕо онно хаалларды. Бу барыта муньустан балтыбыт өйүгэр-санаатыгар хаһан да арахсыбат санаа аргыһа буолан мэнгэстэ сырыттаһара дьэи. Төһө да ытыы-соҕуу, көпсөи сылдыбатар төһөлөөх мунчаарыта төрөшүүт ийэ оротун аһан муннааммыта буолуой? Ол да буоллар анардас дьахтар сизринэн тийиммэтэ-түгэммэтэ ханна барыай? Сии ону ол дьэбиккэ биризмэттигэр ууланан-мастанан, баар баарынан, суох суоҕунан ыал буолан күө-дэаа олоҕубут бэйэлэрэ үрүү-тараа барбыттара.

Төһө да суохтаабыт-ахтыбыт иһингэр өлбүт тиллибэт, биһирэ эрэ тизэри баҕарыллар, төрөөбүт Намын буора сымнаҕас тэллэх, сылаас суордун, кини туһугар ийэ буора түү буолан чэпчизхтин. Ол дойдуга олох баар буолларына бу орто дойдуга туолбатах ыра оҕостубут баҕа санаата онно туолуохтун.

Өссө төгүл быдан дьылларга бырастыы.

Биһиргэ төрөөбүттэриг, оҕолорун аатыттан эдьийэ З. ЕГОРОВА

Инспекция МНС России по Намскому улусу РС(Я) доводит до сведения предпринимателей без образования юридического лица, а также физических лиц - застройщиков, покупателей жилья, обучающихся на платной основе о том, что в административном здании налоговой инспекции открыт консультационный пункт по заполнению декларации о доходах за 2001 год. Часы работы: с 09-00 до 17-00 часов. Перерыв на обед: с 13-00 до 14-00 часов.

Хатырык олохтооҕор I гр. инбэлиит Данилова Мария Петровна аатыгар бэриллибит 001971 №-дээх пенсионнай даҕабырынанна сүппүтүнэн дьэи суоҕунан аарыллар.

Считать недействительными утерянные документы на имя Потапова Данила Иннокентьевича ИНН 417003849, военный билет серии НЧ № 2029411, выданный Намским РВК, Диплом ДВС № 0247104 от 20.06.00 г.

Считать недействительным утерянный аттестат Б № 171610, выданный на имя Матвеева Петра Матвеевича Кобяковской средней школой.

Считать недействительным утерянный в/б 112 № 2261653, выданный на имя Соловьева Петра Петровича.

БИЛЭРИИМЭЭР РЕКАМА

Продается а/м ВАЗ-21063 1988 г. вып., в отличном состоянии, цвет сафари, новая резина, аккумулятор, чехлы, пионер и т.д. за 35 тыс. руб. Обр. по тел. 21-0-54 поср.

Требуется няня для ребенка 1 года с приходом на дом. Оплата по договоренности. тел.21-7-35 после 18-00 часов.

Сниму квартиру или ч/д (комнату), в районе НПК. Звонить по тел. 21-8-80 или 22-2-14 (вечером).

Намскому управлению ЖКХ требуются на работу: слесарь-станочник, токарь, электросварщик, слесарь-наладчик

Вниманию овощеводов-любителей и цветоводов
В здании автовокзала открыт новый специализированный магазин по продаже семян овощей, цветов, разнообразного удобрения, инвентаря и многое другое.
Также, при магазине работает прокат видеокассет (7 руб. в сутки), продажа аудиокассет (25 руб.).

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционная издательская система — 21141

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 2.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талыһына уонна таһылына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэнэн, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис.
Индекс — 54889. Тиража — 2498
Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч, 11.02.2002
Сахаһын №-рө — 17